

4. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про волонтерську діяльність» щодо підтримки волонтерської діяльності» від 15 серпня 2022 № 2519-IX / Офіційна сторінка Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2519-20#n26>.

*Герус Т.С.,
курсант ННІ №1 НАВС*

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СФЕРИ ТРАНСПЛАНТОЛОГІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Разом із незалежністю Україна отримала багато невирішених проблем, однією з яких була відсутність правової бази і власне служби трансплантації. У 1994 р. послідовно Кабінет Міністрів (наказ № 257 від 27.04.94 р.) та Міністерство охорони здоров'я України (наказ № 40 від 26.05.94 р.) ухвалили рішення про створення Координаційного центру трансплантації органів, тканин і клітин. 17 серпня 1999 р. Верховна Рада прийняла Закон України «Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів людині». Вперше проблема трансплантології була відзначена як загальнодержавна, загальнонаціональна, що вимагає чіткого законодавчого врегулювання.

Наступним кроком розвитку сфери трансплантології було прийняття 17 травня 2018 р. нового Закону України «Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині» і започаткувало новий етап вітчизняної трансплантології, адже протягом 19 років ця галузь медицини була поза увагою законодавців та профільного міністерства.

В Україні сьогодні трансплантацію проводять лише шість центрів трансплантації, які мають ліцензію на її проведення:

- 1) Національний інститут хірургії та трансплантології ім. О.О. Шалімова;
- 2) Львівська обласна клінічна лікарня;
- 3) Одеська обласна клінічна лікарня;
- 4) Обласний клінічний центр урології і нефрології ім. В.І. Шаповала (м. Харків);
- 5) Запорізька обласна клінічна лікарня;
- 6) Дніпропетровська обласна клінічна лікарня ім. І.І. Мечникова.

Незважаючи на впроваджений правовий режим військового стану, введеного Указом Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» № 64/2022 від 24.02.2022, трансплантація в Україні продовжує розвиватись. Після 24 лютого 2022 року, протягом декількох місяців, зі зрозумілих причин, трансплантації в Україні не виконувались. Було багато незрозумілого і багато запитань, у тому числі, у керівників закладів охорони здоров'я, які працюють у напрямку трансплантології, але вдалось адаптуватися і налагодити нові робочі і організаційні процеси. Трансплантації стали поступово відновлюватись, адже незважаючи на війну, люди продовжують потребувати саме такої допомоги. Орієнтовно, на початку літа в Україні знову почали виконувати трансплантації [1].

Спочатку трансплантації відбувалися у тилкових містах, почали традиційно зі Львова. Потім підключився Київ та інші міста. І на сьогодні вже зроблено більше органних трансплантацій, ніж у 2021 році [1].

У 2022 році, за інформацією МОЗ, в Україні було проведено:

- 275 операцій з пересадки нирок;
- 74 операції з пересадки печінки;

- 35 операції з пересадки серця.

Крім того, 2022 року в Україні було проведено 223 пересадки гемопоетичних стовбурових клітин: 192 – дорослим пацієнтам і 31 – дітям [5].

Наразі зберігається тенденція до зростання співвідношення між трансплантаціями від посмертного та живого донора. Це дуже важливо, бо у світі це співвідношення вважається одним із показників дієздатності системи трансплантації. Вважається, що кількість трансплантацій від посмертного донора має становити 75-80% всіх трансплантацій. Приблизно таких показників дотримуються у тих країнах, де трансплантація найбільше розвинута: США, Іспанія, Італія.

Незважаючи на війну, правила і підходи до трансплантації жодним чином не змінились, так і внесення змін до Закону України «Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині» не було. Тобто донорами не розглядаються, як військові так і цивільні, які постраждали внаслідок бойових дій. Тож відносно збільшення кількості донорів пов'язане з тим, що у різних регіонах впроваджується процедура діагностики смерті мозку, яка є ключовою для того, щоб забезпечувати покриття потреб трансплантації і рятувати людські життя. До прикладу, на початку листопада у Балтській районній лікарні на Одещині смерть мозку констатували 17-річному хлопцю. Там, у Балті, відбулась справжня трагедія, ДТП, у машині були вітчим і син. Через важкі травми хлопчина помер, але це був перший випадок, коли його мама сама звернулась до лікарів і сказала, що чула про програму трансплантації і вона хотіла б, аби син після смерті врятував чийсь життя. Так вдалось врятувати дитину в Охматдиті, яка вже перебувала у реанімації, з найвищим статусом екстреності. Слід зауважити, що у мирний час для транспортування медичних бригад і донорських органів лікарі отримували дуже суттєву допомогу від Національної поліції

України, і поліцейські продовжують допомагати, але зараз у них інші пріоритетні завдання, пов'язані з обороною країни, тому лікарі намагаються їх не турбувати. Але під той випадок відгукнувся Штаб Медичних Сил ЗСУ, навіть розглядалося надання військового гелікоптера з Балти, але впорались мобільним наземним транспортом. Дитину в Охматдиті вдалось врятувати. Зараз її здоров'я відновлюється [1].

У 2023 році у державному бюджеті закладені кошти, але є певні обмеження, пов'язані з війною. Вже відомо, що видатки держбюджету 2023 року на охорону здоров'я на 10% менші, ніж у 2022 році, тож, відповідно, це позначиться і на фінансуванні трансплантології [1].

Щодо забезпечення ліками особи, які пройшли трансплантацію Генеральний директор Українського центру трансплант-координації Дмитро Коваль пояснив: «Робота над забезпеченням пацієнтів препаратами імуносупресії за системою реімбурсації почалась ще з 2017 року, але чомусь результату не було. Протягом 2022 року ми активно співпрацюємо з профільними фахівцями НСЗУ, зараз триває фінальна стадія підготовчих робіт, вже визначені маршрути пацієнтів, хто як формує план лікування, хто і як його вносить в електронну систему охорони здоров'я (ЕСОЗ), як виписуються електронні рецепти. Мета - спрощення і розширення доступу пацієнтів до цих препаратів» [1].

Натомість Міністерство охорони здоров'я України ухвалило рішення про необхідність забезпечення життєво необхідними імуносупресивними лікарськими засобами пацієнтів, яким було проведено лікування методом трансплантації органів строком не менше як 6 місяців на період дії воєнного стану. Згідно постанови Кабінету Міністрів України №978 «Про внесення змін до Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану» усі керівники структурних підрозділів з питань охорони здоров'я обласних,

Київської міської державних адміністрацій мають надати допомогу пацієнтам:

- незалежно від їхнього місця проживання та реєстрації;
- незалежно від того, чи звертались пацієнти раніше та чи входила зазначена інформація про потребу в заявку щодо державних закупівель.

Також зазначається, що отримати імуносупресивні ліки можуть внутрішньо переміщені пацієнти. При собі необхідно мати документ, що посвідчує факт внутрішнього переміщення та особистого підпису про одержання імуносупресивних лікарських засобів строком не менше як 6 місяців [2].

Отже, сфера трансплантології в умовах воєнного стану зазнає змін. Зокрема на території ведення бойових дій та окупованих територіях лікарі припиняють свою діяльність у зазначеній сфері. Проте на підконтрольній Україні території збільшують кількість здійснення трансплантації органів людини. Таким чином у 2022 року було збільшено кількість здійснення трансплантації у порівнянні з 2021 роком. Також збільшується фінансування держави у зазначену сферу, оскільки наразі потреби у трансплантації органів збільшується.

Література:

1. Гендиректор Українського центру трансплант-координації: військові та цивільні, чия смерть пов'язана з війною, не стають донорами. URL: <https://interfax.com.ua/news/interview/879725.html> (дата звернення: 07.02.2023)

2. Про внесення змін до Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану: постанова КМУ від 27 серпня 2022 року №978. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/978-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 06.02.2023)

3. Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині: Закон України від 17 травня 2018 року № 2427-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2427-19#Text> (дата звернення: 12.02.2023).

4. Трансплантологія: реалії та перспективи у рамках української медицини. URL: <https://health-ua.com/article/63757-transplantologiya-real-taperspektivi-uramkah-ukransko-meditcini> (дата звернення: 05.02.2023)

5. У 2022 році українські лікарі провели 384 трансплантації органів. URL: <https://medplatforma.com.ua/news/60777-u-2022-rotsi-ukrainski-likari-proveli-384-transplantatsii-organiv-moz> (дата звернення: 07.02.2023)

*Горбачьова Д.,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
2 курсу ННІ №1 НАВС*

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ СФЕРИ ПОСЛУГ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Збройна агресія Російської Федерації проти України призвела до кризи вітчизняної економіки. Найбільші світові фінансові організації прогнозують економіці України значне скорочення, численні підприємства вимушено закриваються або переміщуються через військові дії. Однак навіть в подібних критично важких умовах стабільне функціонування бізнесу є необхідним для забезпечення виживання України та створення передумов для її післявоєнної відбудови. Одним із шляхів збереження та підтримки діяльності українських підприємств в умовах війни є масовий перехід «на цифру», тобто діджиталізація [1].